

Nr 72

av herr Hermansson m. fl.
om en forskningsfond för Vietnam.

USA:s bombningar och beskjutningar av Demokratiska republiken Vietnam (DRV) har härjat landets alla tillgångar. Ingen del av landet har skonats. Den massiva förstörelsen av dess ekonomiska struktur, av skolor, sjukhus och universitet ställer nya krav på svenska solidaritetshandlingar. Modern teknologi används för att förstöra det vietnamesiska folkets mångtusenåriga civilisation.

Det har beräknats, att av USA:s samlade militära forskningsutgifter om närmare 50 miljarder kr. per år går ungefär 5 miljarder kr. direkt till forskning riktad mot Vietnams folk. Men också flera nya vapentechnologier och vapensystem, avsedda för andra krigsskådeplatser, utprovas på det vietnamesiska folket och ger en avskyvärd helhetsbild av ett gigantiskt imperialistiskt utvecklingslaboratorium. Massiva insatser av forskning och teknik används i dag i syfte att krossa den folkliga befrielsekampen för ett fritt och oberoende Vietnam. Det är i Sydostasien som vi ser den nya teknologi som framtidens befrielsekrig i andra delar av Asien, i Afrika och Latinamerika kommer att mötas med.

Under senare år har forskare och studenter från många länder inom sina respektive arbetsfält och efter måttet av sin förmåga sökt bistå det vietnamesiska folket för att lösa de många vetenskapliga och tekniska problem som uppstått dels i kampen mot USA:s högt utvecklade militära teknologi, dels i planeringen av landets återuppbyggnad under kriget och efter dess slut.

Hittills har det varit de socialistiska länderna som givit det största vetenskapliga och tekniska stödet – särskilt för utvecklandet av det militära försvaret. Men under senare år har forskare och tekniker i andra länder, också som ett tecken på solidaritet med det vietnamesiska folket, givit sitt stöd. Forskning för Vietnams folk pågår för närvarande i bl. a. Frankrike och Holland.

Också svenska forskare och tekniker deltar i detta internationella solidaritetsarbete. Sedan flera år tillbaka har det vid svenska universitet och högskolor planerats och genomförts individuella och kollektiva insatser för att främja vetenskaplig forskning och teknisk utveckling med direkt relevans för Vietnams aktuella problem. Det största intresset har hittills visats av forskare vid institutioner i Stockholm och Lund. I Lund har tonvikten lagts på aktiv forskning, medan man i Stockholm i första hand har sänt litteratur till centralbiblioteket i Hanoi och viss vetenskaplig utrustning. De sändningar som hittills gått från svenska forskargrupper har innehållit materiel som beställts eller önskats av vietnamesiska forskare. Det har t. ex. gällt svåranskaffade vetenskapliga instrument och

dyrare laboratorieutrustningar, vissa kemikalier, omfattande speciallitteratur och förhandsbeställda databaserade litteratursökningar inom vissa vetenskapliga områden.

Den forskning som redan pågår eller planeras gäller områden som biologi (ekologi och marinbiologi), organisk och medicinsk kemi, genetik (i synnerhet växtförädling), stadsbyggnad, arkitektur, juridik, (bl. a. handelsrätt och folkrätt) samt forskningsadministration. För att arrangera kortare vistelser vid svenska vetenskapliga institutioner för vietnamesiska forskare och forskarstuderande är ett stipendieprogram under utarbetande. Att döma av antalet aktiva svenska forskare och studenter är intresset för denna typ av solidaritetsarbete vid de vetenskapliga institutionerna stort. Sedan arbetet inleddes deltar t. ex. i Lund regelbundet ett 60-tal forskare, huvudsakligen doktorander och forskare på docentnivå. Aktivt stöd har redan utgått eller utlovats av flera institutionschefer och forskningsledare. De enda hinder som för närvarande på ett avgörande sätt begränsar möjligheterna till en större insats från svensk sida är ekonomiska.

De svenska forskarnas insatser och fortsatta planer har diskuterats direkt med vietnamesiska forskare, verksamma i DRV, och med representanter för DRV i Sverige. Preciseringen av kommande forskningsuppgifter och valet av den vetenskapliga apparatur och litteratur som översändes sker i samarbete med de vietnamesiska myndigheterna. De senare har visat ett mycket stort intresse för det svenska arbetet och snabbt förmedlat personkontakter till intresserade svenska forskare. Regelbundna kontakter upprätthålles mellan å ena sidan forskare och forskargrupper i Lund och Stockholm och de lokala organisationskommittéer som samordnar verksamheten och å den andra sidan vietnamesiska forskare i DRV, bl. a. den internationellt kände professor Ton That Tung. Professor Tung har tillsammans med sina närmaste medarbetare lagt ned ett stort arbete för att vidareutveckla det svensk-vietnamesiska forskningsarbetet. Från svensk sida har stor vikt fästs vid att skapa kollegiala personkontakter.

Det är helt uppenbart, att det vietnamesiska folkets representanter fäster mycket stor vikt vid ett vetenskapligt och tekniskt samarbete med Sverige. Vid ett besök nyligen hos en av de grupper som vid Lunds universitet bedriver forskning för Vietnam gjorde DRV:s ambassadör ett uttalande som, mot bakgrund av att landet i nuvarande situation har mycket litet utrymme för forskning, varmt välkomnade de svenska insatserna: "Den hjälp våra vänner kan ge oss blir mycket viktig, både nu, när kriget pågår, och efteråt. Ert initiativ är rätt sorts hjälp och kommer vid den rätta tidpunkten."

För att tillförsäkra det vietnamesiska folket framtida resurser inom ett för den nationella utvecklingen så viktigt område som forskning och teknisk utveckling är ett omfattande internationellt stöd nödvändigt. En större svensk insats på ett tidigt stadium kan få mycket stor betydelse. I enlighet med vietnamesiska önskemål om att landets egna forskningsresurser måste stärkas bör huvuddelen av insatsen riktas mot detta mål.

Arbetet med återuppbyggnad och förstärkning av de inhemska forskningsresurserna (universitet, högskolor, forskningsinstitut) pågår redan och gör ett omedelbart stöd utifrån angeläget.

Mot denna bakgrund föreslås

- att riksdagen beslutar inrätta en statlig forskningsfond för Vietnam, varvid fondens medel skall användas i samarbete med myndigheterna i Demokratiska republiken Vietnam
- dels* för finansiering av uppbyggnaden av basresurser för vetenskaplig forskning och teknisk utveckling i DRV, i synnerhet av sådana institutioner, bibliotek och andra vetenskapliga inrättningar som skadats eller förstörts av USA:s bombningar,
- dels* för inköp av vetenskapliga instrument och annan utrustning,
- dels* för forskning och teknisk utveckling i Vietnam, utförd av vietnamesiska vetenskapsmän och tekniker, och
- dels* som stöd till de svenska forskare och tekniker, som i samarbete med vietnamesiska kolleger själva bedriver forskning för Vietnam, eller på annat sätt, exempelvis genom sammanställningar ur vetenskapliga rapporter, stöder den vietnamesiska forskningen, samt
- att riksdagen för budgetåret 1973/74 till denna Forskningsfond för Vietnam anvisar 25 milj. kronor.

Stockholm den 12 januari 1973

C.-H. HERMANSSON (vpk)

LARS WERNER (vpk)

i Tyresö

EIVOR MARKLUND (vpk)

JOHN TAKMAN (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

i Linköping

GUSTAV LORENTZON (vpk)